

kan si noe sant om hva jeg foretrekker, men ikke noe allmenngyldig moralsk.

Humes lov innebærer, som vi har sett, at det er et absolutt skille mellom er og bør. Vi kan aldri komme til noe normativt bare fra en beskrivelse av hvordan noe er. Nihilismen bygger videre på dette skillet. Normative utsagn skiller seg fra deskriptive ved at de aldri kan være sanne, ettersom det ikke finnes noen virkelighet som kunne gjøre dem sanne, eller fordi det moralske språket overhodet ikke forsøker å beskrive en virkelighet, men bare uttrykker egne følelsesreaksjoner.

Mange **moralske nihilister** ser altså på moralutsagn bare som utsagn om smak og behag. Noe av det mange oppfatter som moralutsagn, er det rimelig å forstå som smaksdommer. «Ikke bann!» for eksempel. En kan si at dette ikke betyr mer enn at jeg ikke liker noen typer ord. Jeg sier egentlig «Banning, huff!» på samme måte som «Kaffe, nam!». Men kan dette gjelde alle moralske utsagn? Hvis jeg sier at dødsstraff er galt, betyr dette da ikke mer enn at jeg ikke liker dødsstraff? Jeg kunne like gjerne sagt «Dødsstraff, bu!» Dette er nettopp mange nihilisters posisjon. Vi snakker da om en form for nihilisme vi kaller *ekspressivisme*. Dødsstraff er verken rett eller galt, men noen liker det, andre ikke.

Et moralutsagn kan aldri si noe allmenngyldig sant, vil altså nihilistisk ekspressivisme si. De gjenspeiler bare noens følelser eller interesser. Ethvert moralsk begrep som rettferdig eller urettferdig, snill eller slem, hjelpsom eller egoistisk kan alle egentlig reduseres til at man liker eller ikke liker noe, uten at det kan gis noen begrunnelse for ens

smak. Da kan enighet om moralske spørsmål aldri nås gjennom rasjonell argumentasjon.

Enkelte nihilister trekker da den slutningen at det som egentlig skjer når noen er uenige om moralske spørsmål, er at enhver forsøker å vinne over den andres synspunkter med de midlene vedkommende har til rådighet. Dette gjøres gjennom emosjonell manipulasjon, løgn og propaganda, eller med vold og trusler om vold eller sanksjoner.

Dette er et syn vi finner i moderne politisk tenkning, særlig innen såkalt politisk realisme, for eksempel hos britiske Edward H. Carr (2001), og det er et syn vi også finner helt tilbake i antikken.

Persongalleriet i flere av Platons dialoger inneholder representanter for dette synet, kanskje tydeligst Thrasymachos i dialogen *Staten* (Platon, 2001, 336b–354c). Denne nihilistiske oppfatningen, og den beslektede moralske relativismen vi senere skal se på i dette kapitlet, er de antikke tenkerne Sokrates og Platon sine intellektuelle hovedmotstandere. Det ville ikke være urimelig å hevde at vår filosofiske tradisjon i stor grad springer ut av denne opposisjonen mot moralsk nihilisme og relativisme.

Moralsk nihilisme: Metaetisk syn som innebærer at det ikke finnes noe moralsk rett og galt. Vanligste begrunnelser er at moralutsagn enten verken kan være sanne eller falske, at de alle er falske (feilteori), eller at de ikke forsøker å være sanne eller falske, men er uttrykk for smak og behag (ekspressivisme).

Mange vil ha store problemer med å godta en slik nihilistisk posisjon, fordi også de aller alvorligste moralske spørsmål blir redusert til et spørsmål om smak og behag. Nihilismen vil medføre at ingen har rett eller galt i sin moralske oppfatning av det som hendte med Malala.